



# La plaça de Tomàs Baraut

La plaça de don Tomàs Baraut i Obiols és un espai entre dos blocs de color verd, decorats amb fileres de rajols de color groc, entre els carrers de Còrsega i Sardenya, o dit d'una altra manera, entre els salesians i la TEISA, al Pont Major.

És un espai molt ben cuidat, amb quinze desmais esponerosos, parterres amb palmeres, bancs per seure, una pista de ciment per patinar-hi, papereres i un bon gruix de palets de riu en l'espai del mig.

Hi donen sis escales, tres de cada bloc. Aquestes tenen entre quatre i cinc pisos d'alçària. L'arquitecte fou Ricard Fina i Segura, i van començar-se a construir entre 1976. Als baixos hi ha un auto-servei i algunes altres botigues. Més avall hi ha dos blocs més, fets posteriorment, entre els quals hi ha una placeta, besona d'aquesta, que porta el nom de Maria Auxiliadora. Tot el conjunt dels quatre blocs, entre els salesians i la TEISA i entre la carretera del Pont Major i el riu Ter, porta el pompós nom de «Parque residencial Pont Major», però popularment tothom el coneix com els pisos verds.

## PROPOSAT PER EX-ALUMNES

Aquests terrenys havien pertangut a la congregació salesiana, i és per això que l'empresa constructora i l'Ajuntament van trobar molt convenient acceptar la proposta de noms per a les dues places que feia el qui aleshores era rector del seminari salesià, Miquel Echemendi. El tràmit de bateig de les places amb els noms de Maria Auxiliadora i Tomàs Baraut es va concloure quan ja era rector Enric Franco, el 8 de setembre de 1979, quan el ple municipal hi va donar la conformitat.

La proposta d'aquest dos noms va partir de l'associació d'ex-alumnes dels salesians, en la qual ocupava un lloc destacat Feliu Romeu Perles, que va entrar com a regidor pel terç sindical a l'Ajuntament de Girona l'any 1964 i va ser-hi fins a l'any 1971, i que va ser també membre de la junta del Girona F.C. i director de la sucursal del Banc de Bilbao a Girona.

Tammateix, no acaba de quedar clar per què es va triar el nom de don Tomàs Baraut per a

aquesta plaça. Tot i ser una personalitat important dintre la congregació salesiana, la seva vinculació amb Girona no anava més enllà de dos anys d'estudis a la granja-escola dels salesians que funcionà en l'edifici que ara és centre de formació professional, i tres anys com a director d'aquesta mateixa escola, a la postguerra. D'altra banda, no és gaire freqüent, sinó francament insòlit i excepcional, que es dediqui un carrer a una persona en vida seva.

Don Tomàs Baraut viu actualment completament retirat, als seus 81 anys, en un edifici que els salesians tenen a Barcelona. Va ocupar, com veurem per la biografia que suara relatarem, llocs destacats en l'ordre salesiana i pertany a una família que ha donat un gran nombre de vocacions religioses. Un germà seu, Maiol Baraut i Obiols, monjo de Montserrat, i ell mateix, van trobar-se relacionats amb un obscur episodi de l'època de l'abat Escarré que Narcís Xifra i Riera explica amb pèls i senyals al capítol vuitè del seu recent llibre *L'abat Escarré (història i mite)*. En síntesi, Narcís Xifra manté que don Maiol Baraut fou objecte de persecució per l'abat Escarré a causa del coneixement que tenia de gestions econòmiques poc clares. Segons la versió de Narcís Xifra, Maiol Baraut fou reclòs en una finca propietat del monestir de Montserrat i sotmès a maltractaments. Només en va poder sortir, amb destinació cap a Xile, gràcies a les gestions actives de Tomàs Baraut davant del bisbe de Barcelona i fins i tot de la cúria vaticana.

## UNA INVESTIGACIÓ LABORIOSA

Però centrem-nos ara en altres detalls de la presència salesiana a Girona —la plaça de la qual parlem és veïna de l'antiga escola salesiana i és oberta en antics terrenys de conreu d'aquesta escola— i de la biografia religiosa de Tomàs Baraut, que ell mateix ens ha fornit en una entrevista mantinguda a Barcelona. Hem d'agrair als salesians Àngel Pintó i Ramon Alberdi la informació complementària que ens han ajudat a trobar i les gestions que han fet en relació amb la nostra investigació. Cal tenir en compte que en el moment de començar aquesta investigació pràcticament ningú de la congregació salesiana, ni el mateix Tomàs Baraut, tenien la més lleugera idea que a Girona se li hagués dedicat



Tomàs Baraut, en l'actualitat. Viu a Barcelona, a la finca Martí Codolar que els salesians tenen a Horta (Fotos: J. Fabre)

una plaça. No cal dir que tampoc ningú de l'Ajuntament ni del barri podia proporcionar-nos llum sobre la personalitat de Tomàs Baraut.

## LA GRANJA-ESCOLA

La primera visita de don Bosco, fundador dels salesians, a la ciutat de Girona, va ser el 6 de maig de 1886, i va allotjar-se a Casa Carles, com recorda una làpida en el pati d'aquest edifici de la plaça del Vi. Aviat farà cent anys d'aquesta visita.

Però fins a finals de 1891 no van venir un grup de salesians a Girona per fundar-hi una comunitat. Van instal·lar-se a la casa número 108 de Pedret, fins que els marmessors del testament del Marquès de la Quadra van posar a disposició dels salesians els terrenys del Pont Major, on tot seguit va començar-se la construcció de l'edifici que havia de ser destinat a escola. Mentre va durar la construcció els salesians van viure al molí de «La Manola» i feien les funcions religioses a la capella del Pilar de Pedret, avui abandonada.

Sota la direcció de don Santiago Ghione van dur-se endavant les obres del col·legi del Pont Major. El 13 de maig de 1893 va inaugurar-se el primer pavelló. Aquell centre d'ensenyament va plantejar-se com a granja-escola, destinat a combinar la formació humanística amb la de ramaderia i agricultura. Era el que ara en diríem una escola de formació professional agrícola.

El 28 de juny de 1901 va beneir-se la capella annexa a l'escola dedicada a Maria Auxiliadora, que fou durant molts anys, quan tot allò era despoblada, centre de pelegrinatges.

Els treballs a la granja-escola de Sant Isidre topaven amb la dificultat de les periòdiques inun-

dacions del riu Ter. La més forta, el 7 d'octubre de 1919, va suposar el començament del declivi de la granja-escola. En començar el curs 1924, les aules van obrir-se a ensenyaments oberts, no centrats ja bàsicament en la formació agrícola i ramadera, i l'any 1928 va començar a funcionar, a més a més, com a seminari salesià. Fins a la guerra va conviure els tres usos del centre: escola, granja-escola i seminari.

Durant la guerra fou convertit en hospital de sang, i després ja no va tornar a ser més granja-escola, sinó que va anar combinant l'ús com a seminari salesià i com a escola oberta als alumnes de Girona, funcions que va mantenir fins 1977, en què va ser traspassat a l'Estat, que hi ha muntat un centre públic de formació professional. La comunitat salesiana va ser-hi encara uns anys, reservant-se unes dependències, fins que s'ha traslladat a un pis del carrer de les Agudes, número 14.

## TOMÀS BARAUT

Don Tomàs Baraut, al qual és dedicada una de les dues places obertes en els antics camps de conreu de la granja-escola dels salesians, fou alumne d'aquesta granja-escola des de 1915 a 1917. Havia nascut el 19 de desembre de 1902 al poblet de Vil·lar de Cabó, prop d'Organyà, a l'alt Urgell, i un oncle que era salesià va facilitar-li l'ingrés a la granja-escola de Girona. Allà va sentir la vocació i va ingressar al seminari salesià de Campello (Alacant). Després d'una estada al noviciat de Carabanchel Alto va fer la professió religiosa el 1921 i va seguir estudis de filosofia a Madrid i a Barcelona. També a Barcelona va fer quatre anys de pràctiques de Magisteri, en el col·legi de l'Àngel de la



guarda que els salesians regentaven a Barcelona juntament amb les seves famoses escoles d'arts i oficis a Sarrià.

Després va estudiar teologia a Campello (Alacant), però no va poder acabar els estudis a causa de la crema de convents dels dies 11 i 12 de maig de 1931 que el van obligar a marxar a Barcelona. El mes de juny de 1931 fou ordenat capellà del bisbe Iruirita. Fins a la guerra va prestar serveis al temple del Tibidabo i al col·legi salesià de l'Àngel de la guarda.

En esclatar la guerra va tornar amb la seva família, al poble on havia nascut i a finals de 1936 va passar a Andorra, a França i després a Navarra, Pamplona i Palència, on va ser fins la fi de la guerra. Del 1939 al 1942 va ser a Sant Vincenç dels Horts i aleshores fou enviat a Girona, on va haver de revitalitzar l'escola que els salesians tenien al Pont Major, i que, de moment, des de 1939 només funcionava com a seminari.

Tomàs Baraut va tornar a obrir-hi escoles populars de primer ensenyament, com hi havia hagut abans de la guerra. Es va abandonar ja la idea de granja-escola, però el col·legi va tenir notable incidència en els sectors de Sarrià, el Pont Major i Sant Daniel, molt desassistits de centres escolars. També tenia internat, com que va permetre que hi anés mainada de llocs molts distants. Tomàs Baraut va ser director del col·legi dels salesians durant tres anys, fins a 1945, que van ser els anys de resorgiments de l'ordre a Girona.

En marxar de Girona, Tomàs Baraut va estar quatre anys en el col·legi que els salesians tenien al carrer de Rocafort de Barcelona, i després, de 1949 a 1953, va dirigir el seminari de Carabanchel Alto. El 1953 va ser nomenat provincial de l'ordre a la província tarraconense que comprenia Catalunya i València, i en dividir-se en dos aquesta província eclesiàstica, Tomàs Baraut va anar el 1958 a la de València, d'on va ser provincial fins a 1964 i després superior de la casa salesiana de Godelleta fins a 1967, any en què va demanar el relleu de càrrecs directius.

De 1967 fins a 1982 va exercir de capellà de les Llars Mundet, a Barcelona, i actualment és jubilat al seminari salesià Martí Codolar, de Barcelona. Amb els seus 81 anys es conserva en bona forma física i mental i constitueix un dels raríssims casos de persones als quals s'ha dedicat, a Girona, un carrer en vida.



Els desmais, els palets i la netedat donen a aquesta plaça del Pont Major ombra i ambient acollidor (Fotos: Joan Comalat)

